

Nasz Region

Świętokrzyski Informator Samorządowy

gazeta bezpłatna

Nr 10(142)/2018

Anioł Dobroci z Buska-Zdroju

strona 10

Adam Jarubas: sugeruję mniej politycznego łomotu, a więcej codziennej, rzetelnej pracy
strona 4

Mieszkańcy Świętokrzyskiego uwielbiają jeździć koleją. Mamy najpiękniejsze pociągi w kraju!
strona 6

Radość i zaangażowanie. Świetna zabawa podczas Świętokrzyskiego Festiwalu Seniorów
strona 11

60 lat współpracy z Winniczyzną

8 października 1958 roku podpisany został list intencyjny ówczesnego Województwa Kieleckiego z Obwodem Winnickim na Ukrainie. W 60-tą rocznicę tamtego wydarzenia w Filharmonii Świętokrzyskiej spotkały się władze obu regionów, by podsumować dotychczasową współpracę i określić jej plany na kolejne lata.

- 60 lat temu nasi poprzednicy podpisali zobowiązanie do tego, że chcą rozwijać współpracę między regionami winnickim i świętokrzyskim. To była ważna chwila, w której oba regiony podały sobie ręce i powiedziały: "Tak, chcemy od dziś wspólnie działać". Dziękujemy naszym przyjacio-

łom za to, że dziś tę współpracę kultury rozwijamy i kwitnie ona również w samorządach niższego szczebla - mówił marszałek województwa świętokrzyskiego, **Adam Jarubas**. - Mam wrażenie, że w ten dokument, podpisany 60 lat temu, pan Bóg włożył cząstkę serca. Rozwijając nasze relacje, czynimy wiele dobra dla obu narodów. Ostatnie 4 lata były bardzo trudne dla Ukrainy. Dziś jesteśmy razem, jak nigdy i nasze hasło - „Dwa regiony, jedno serce”, jest bardzo żywe. Nigdy nie zapomnę 2014 roku, gdy w Kielcach wisiały nasze flagi i czuliśmy wasze wsparcie - stwierdził **Walerij Korowij**, Przewodniczący Administracji Państwowej Obwodu Winnickiego na Ukrainie.

Pierwsza umowa została podpisana w 1958 roku, a 23 września 1999 roku została potwierdzona nową pomiędzy Województwem Świętokrzyskim a Obwodem Winnickim. Zakres współpracy dotyczy m.in.: transferu technologii między przedsiębiorstwami i instytucjami, wspieraniu programów wymiany kulturalnej, tworzenia kontaktów pomiędzy instytucjami, wspierania programów współpracy medycznej czy wymiany technologii w dziedzinie ochrony środowiska.

- Przyczyną tego sukcesu jest to, że nasza współpraca przede wszystkim wypływa z serca, a dopiero potem jest potwierdzana formalnymi dokumentami. Gwarancją przyszłości tej współpracy są młodzi ludzie z regionu winnickiego i młodzi ludzie z województwa świętokrzyskiego, którzy się znają i odwiedzają. Oni są gwarancją rozwoju regionów - powiedział **Arkadiusz Bąk**, przewodniczący Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego.

Podczas gali wręczone zostały pamiątkowe gawerfony dla przedstawicieli samorządów i instytucji za rozwijanie współpracy obu regionów. Specjalną nagrodę, za znaczny osobisty wkład w rozwój świętokrzysko - winnickich relacji otrzymał wicemarszałek województwa świętokrzyskiego, **Jan Mačkowiak**, który został odznaczony tytułem honorowego ambasadora obwodu winnickiego w Polsce.

W uroczystości wzięli również udział wiceprzewodniczący Sejmiku **Tadeusz Kowalczyk** oraz członek Zarządu Województwa, **Agata Binkowska**. Nie zabrakło oczywiście **Damiana Ciarcińskiego**, Konsula Generalnego RP w Winnicy. **Mateusz Cieśliski**

Na scenie zaprezentował się Ludowy Zespół Tańca Barwinok.

Dziękujemy za wsparcie i pomoc

Biuro Komunikacji Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, organizator I Świętokrzyskiego Festiwalu Seniorów, którego finał odbył się 10 października w Wojewódzkim Domu Kultury pragnie serdecznie podziękować wszystkim instytucjom, które wsparły organizację tego wspaniałego wydarzenia.

Zwycięzcy I Świętokrzyskiego Festiwalu Seniorów podczas finału wojewódzkiego w WDK w Kielcach nagrodzeni zostali m.in. voucherami na weekendowe pobyty ufundowanymi przez: Medical SPA Malinowy Zdrój w Solcu - Zdroju, Hotel Słoneczny Zdrój w Busku - Zdroju, Uzdrowisko Busko - Zdrój, Dwór Dwikozy, Pałac Lancon w Kazi-

mierz Wielkiej, Winnicę Zbrodzice Noble Verbum, Hotel w Rytwianach.

Laureaci otrzymali także wejściówki do Teatru Żeromskiego w Kielcach, Muzeum Wsi Kieleckiej, Filharmonii Świętokrzyskiej w Kielcach, Regionalnego Centrum Naukowo - Technologicznego w Podzamczu, Muzeum Narodowego w Kielcach oraz Basenu „Perła” w Nowinach. Kosze wędlin przekazał Zakład Masarski „Zychowicz” w Daleszycach, a kosmetyki Uzdrowisko Busko - Zdrój i Malinowe Hotele w Solcu - Zdroju.

Uczestnicy imprezy mogli skorzystać z zabiegów pielęgnacyjnych na stoisku Uczniowskiego i Ustawicznego w Morawicy oraz z bezpłatnych badań i porad zdrowotnych na stoisku Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Kielcach. Serdecznie dziękujemy!

O festiwalu można przeczytać na str. 11. (t)

Uczestnicy gali mogli skorzystać z zabiegów pielęgnacyjnych na stoisku Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Morawicy.

Kolejne pieniądze na sprzęt dla świętokrzyskich szpitali

Prawie półtora miliona złotych - to kolejna transza dotacji na doposażenie marszałkowskich szpitali w nowoczesny sprzęt. O przekazaniu pieniędzy zdecydował Zarząd Województwa.

Najwięcej pieniędzy trafi do lecznicy w Czerwonej Górze, która otrzyma 720 tys. zł na zakup aparatu RTG. Z kolei ŚCO otrzyma 330 tys. zł na zakup sprzętu do diagnostyki i leczenia białaczek. 270 tys. zł trafi do WSzZ w Kielcach na zakup karetki transportowej.

Pieniądze (120 tys. zł) otrzyma także Świętokrzyskie Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze na dofinansowanie modernizacji stacji uzdatniania wody i studni głębinowej, co poprawi parametry wody. W tym roku na inwestycje w ochronie zdrowia, w tym na zakupy aparatury medycznej, Zarząd Województwa przeznaczył dla wojewódzkich szpitali 24 miliony 160 złotych. W poprzednich dwóch latach były to kwoty: 8,4 mln w 2017 i 14 mln zł w 2016 roku. (sin)

W tym roku na inwestycje w ochronie zdrowia Zarząd Województwa przeznaczył dla wojewódzkich szpitali 24 miliony 160 złotych.

Samorząd nagrodził talenty

56 nagród i wyróżnień wręczono podczas tegorocznej XVIII gali Talenty Świętokrzyskie, która odbyła się w Filharmonii Świętokrzyskiej w Kielcach. - Jesteście najlepszymi z najlepszych - mówili gratulując laureatom marszałek Adam Jarubas i Arkadiusz Bąk, przewodniczący Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego.

W ramach tegorocznej edycji „Świętokrzyskiego Programu Wspierania Edukacji Wybitnie Uzdolnionych Uczniów i Studentów” wręczonych zostało 47 nagród i 9 wyróżnień. - Drogie Talenty, jesteście perłą naszej świętok-

rzyskiej ziemi. Kiedy patrzymy na wasze osiągnięcia, rozpięta nas dumą - mówił **Arkadiusz Bąk**, który gratulował także rodzicom i opiekunom laureatów.

Nagrody trafiły do laureatów ogólnopolskich olimpiad przedmiotowych, studentów mających wybitne osiągnięcia naukowe, laureatów ogólnopolskich i międzynarodowych konkursów wokalnych, turniejów tańca czy konkursów muzycznych. Wyróżnione i nagrodzone osoby oprócz tytułu „Talent Świętokrzyski” otrzymały także nagrodę finansową. W przypadku nagród indywidualnych to 1000-1500 zł, wyróżnień - 500 zł. (M.W.)

Wyróżnione i nagrodzone osoby oprócz tytułu „Talent Świętokrzyski” otrzymały podczas gali także nagrody finansowe.

- Przy współczesnych zagrożeniach cywilizacyjnych sam zapał, poświęcenie i zaangażowanie to za mało, by skutecznie ratować ludzkie życie, zdrowie i mienie - podkreśla Ireneusz Żak.

Sam zapał i poświęcenie nie wystarczą

W Świętokrzyskiem działa 860 jednostek OSP, z czego 216 należy do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego

Ponad 20 mln 200 tys. zł samorząd województwa świętokrzyskiego przeznaczył w ostatniej kadencji na wsparcie zakupów i modernizacji sprzętu, który służy strażakom ochotnikom do ratowania ludzkiego życia, zdrowia i mienia. - To oni często są pierwsi na miejscu zdarzenia, stanowiąc ważne ogniwo systemu ratownictwa, a bezpieczeństwo mieszkańców jest dla nas priorytetem - mówi marszałek województwa świętokrzyskiego Adam Jarubas.

Włodarze samorządów gminnych, na których spoczywa obowiązek utrzymywania Ochotniczych Straży Pożarnych, zawsze cieszą się z dodatkowych środków płynących z różnych źródeł na ten cel, bo obciążenia budżetowych w gminach nie brakuje, zwłaszcza tam, gdzie prowadzone są duże inwestycje. Jak podkreśla Ireneusz Żak, wiceprezes Zarządu Oddziału Wojewódzkiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP w województwie świętokrzyskim oraz członek Zarządu Głównego Związku

Ochotniczych Straży Pożarnych RP, przy współczesnych zagrożeniach cywilizacyjnych sam zapał, poświęcenie i zaangażowanie to za mało, by skutecznie ratować ludzkie życie, zdrowie i mienie.

- Strażacy ochotnicy to społecznicy, którzy poświęcają dla bezpieczeństwa innych swój wolny czas, często kosztem rodziny czy własnych obowiązków w gospodarstwie. W strażnicy mają drugi dom, gdzie też trzeba posprzątać, zakonserwować sprzęt, przygotować go do działań, a w razie alarmu spieszyc z pomocą. A tego sprzętu zawsze jest za mało, dlatego bardzo cieszymy się, że samorządy wszystkich szczebli rozumieją nasze potrzeby, zarówno samorządy powiatowe, jak i samorząd województwa świętokrzyskiego - mówi Ireneusz Żak.

Najdroższą inwestycją są specjalistyczne samochody ratowniczo-gaśnicze. Już ponad 8 mln 800 tys. zł przeznaczono dla OSP z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020,

Działanie 4.1. Przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiołowych oraz usuwanie ich skutków. Piętnaście gmin otrzymało dofinansowanie do zakupu wozów - średnio po 600-700 tys. zł. Samorządy lokalne dokładały do 25 procent wartości pojazdów. Zostały one już zakupione i przekazane jednostkom OSP. Wśród kilkunastu szczęśliwców, którzy otrzymali tak znaczącą pomoc, znalazły się m. in. jednostki OSP w Czarnicy (gm. Włoszczowa), w Wiśniowej (gm. Staszów), w Woli Jachowej (gm. Górnio), w Niestachowie (gm. Daleszyce), w Lubieni (gm. Brody), w Ciszycy (gm. Koprzywnica), w Cmińsku (gm. Miedziana Góra), a także w gminach Skarżysko-Kamienna, Połaniec, Masłów, Krasocin, Bodzechów, Radoszyce, Pacanów, Raków. Chętnych było oczywiście znacznie więcej. Dobra wiadomość jest taka, że kolejne 17 gmin z listy rezerwowej również otrzyma unijne dofinansowanie, bo samorządowi województwa udało się wynegocjować z Komisją Europejską przesunięcie dodatkowych środków na to ważne działanie - 2 mln euro!

Warto podkreślić, że województwo świętokrzyskie było w 2017 roku pierwszym w kraju, które wdrożyło mechanizm wsparcia OSP ze środków będących w dyspozycji Wojewódzkiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, która działa przy Wojewódzkim Ośrodku Ruchu Drogowego. Dla jednostek OSP przeznaczono około 1 mln 100 tys. zł. Zakupiono wyposażenie niezbędne przy ratowaniu ofiar wypadków drogowych, m. in. urządzenia hydrauliczne do wydobywania ludzi ze zgniecionych samochodów, walizki ratownicze R1 zawierające materiały opatrunkowe, szyny do stabilizacji kończyn, kołnierze ortopedyczne, żele chłodzące, dofinansowano też modernizację samochodów ratowniczo-gaśniczych. Zakupiono flary ostrzegawcze niezbędne na miejscu wypadku podczas prowadzenia działań ratowniczych na drogach, a dla 120 strażaków ochotników przeprowadzono kurs pomocy przedmedycznej.

- Środki będące w dyspozycji Wojewódzkiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego mogą być przeznaczone na poprawę bezpieczeństwa na drogach, a druhowie OSP przecież uczestniczą w udzielaniu pomocy przy wypadkach drogowych, często są pierwsi na miejscu zdarzenia. Uznaliśmy, że wspieranie strażaków ochotników również środkami z tego źródła jest jak najbardziej uzasadnione - mówi marszałek województwa świętokrzyskiego Adam Jarubas, jednocześnie przewodniczący Wojewódzkiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego.

Na mocy porozumienia między marszałkiem województwa a Zarządem Wojewódzkim OSP, ten ostatni jest koordynatorem i doradcą, jak rozdysonować pomoc, by racjonalnie budować system ratowniczy. W województwie świętokrzyskim jest 860 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, z czego 216 należy do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Ich rejon działania wykracza poza granice gminy, gdy zachodzi konieczność, są dysponowane na teren województwa lub nawet poza. To jednostki najlepiej wyszkolone, o większej liczbie, które potrzebują najlepszego wyposażenia. - Są one bezpośrednim wsparciem Państwowej Straży Pożarnej, często bez ich pomocy Państwowa Straż nie dałaby sobie rady przy większych akcjach jak pożary lasów czy powodzie - podkreśla Ireneusz Żak.

Środki na wsparcie Ochotniczych Straży Pożarnych w zakupie sprzętu przeciwpożarowego oraz samochodów samorząd województwa świętokrzyskiego przeznaczał też z własnego budżetu. W ciągu ostatniej kadencji była to kwota około 1 mln 700 tys. zł. Te dotacje celowe są mniejsze niż unijne - średnio po kilkadziesiąt tysięcy złotych, ale, jak podkreślają sami zainteresowani, liczy się każde wsparcie, bo używający sprzęt trzeba systematycznie uzupełniać i modernizować, by utrzymać techniczne możliwości reagowania jednostek. Dotacje były wykorzystywane na przykład na modernizację i dosprzętowanie wozów ratowniczo-gaśniczych. W roku bieżącym z tej pomocy skorzystały m. in. jednostki OSP w Osieku, Włoszczowie, Nowym Korczynie, Oleśnicy, Pierzchnicy, Nowej Słupi, Imielnie, Skarżysku Kościelnym czy Jędrzejowie.

Joanna Majewska

KALENDARIUM

200 uczniów i 20 nauczycieli z 2 szkół w Busku-Zdroju i Jędrzejowie, weźmie udział w kolejnej inicjatywie edukacyjnej przygotowanej przez Regionalną Organizację Turystyczną Województwa Świętokrzyskiego - projekcie szkoleniowym „Hotelarze przyszłości”, dofinansowanego z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020.

W Eustachowie, w gminie Łopuszno wbito łopatę pod budowę nowoczesnej oczyszczalni ścieków. Koszt inwestycji to 16 mln zł, z czego połowa to dofinansowanie z RPOWS. Będzie ona obsługiwać całą aglomerację, w tym miejscowości: Łopuszno, Wielebnów i Eustachów. W ramach inwestycji powstanie obiekt o przepustowości 600m sześciennych/dobę.

Kontynuowane będą prace przy rewitalizacji Zespołu Klasztornego. Rozbudowana zostanie także Osada Średniowieczna w Hucie Szklanej, gdzie powstanie Świętokrzyska Zagroda Kultury prezentująca dziedzictwo Ziemi Świętego Krzyża. Wartość przedsięwzięcia to ponad 20 mln zł, z czego prawie 12 mln to środki unijne. Realizacja potrwa do 2021 r.

Od 2016 roku 20 października obchodzimy Dzień Krajobrazu. W związku z tym zachęcamy Państwa do odbycia wędrowki mającej na celu poznanie walorów krajobrazowych regionu świętokrzyskiego, zaszczepienie zamiłowania do turystyki w następnych pokoleniach oraz miłego spędzenia czasu na świeżym powietrzu w gronie rodzinnym lub z przyjaciółmi. Wspaniała pogoda zachęca do aktywnego spędzania czasu.

WZMACNIAMY ŚWIĘTOKRZYSKĄ GOSPODARKE

Regionalny Program Operacyjny na półmetku. Rozmowa z Adamem Jarubasem, Marszałkiem Województwa Świętokrzyskiego

- Panie Marszałku, grozi nam utrata unijnych funduszy, którą to utratą - co i rusz - straszy mieszkańców świętokrzyskiego minister rozwoju?

Adam Jarubas: - Pan minister jeździ po województwach i opowiada, że regiony nie radzą sobie z wydawaniem pieniędzy z regionalnych programów operacyjnych. To z gruntu fałszywa teza, a jej zadaniem nie jest tworzenie dobrego klimatu do lepszego wykorzystania funduszy, a jedynie poprawa notowań jednej z partii politycznych. Osobiście sugerowałbym mniej politycznego łomotu, a więcej codziennej i rzetelnej pracy. My w samorządzie jesteśmy na taką pracę gotowi. A co do pieniędzy z RPO - mieszkańcy nie muszą mieć obaw. Fundusze pod żadnym względem nie są zagrożone. Nie straciliśmy dotychczas ani jednego euro i jako jeden z pierwszych regionów

rozliczyliśmy poprzednią perspektywę i wiemy jak to robić.

- Czyli jak wygląda to wydatkowanie pieniędzy z RPO?

- Mamy dziś ponad 1400 zawartych umów. Zakontraktowaliśmy projekty na ponad 4,3 mld złotych, w tym wartość dofinansowania z naszego RPO to 3 miliardy złotych. Ministerstwo zamiast straszyć, powinno z nami współpracować. Choćby przy okazji renegotiacji z Komisją Europejską, jakie prowadziliśmy. Niestety - ze strony ministerstwa nie uzyskaliśmy pomocy. A szkoda, bo resort miał szansę pokazać, że współpracuje z samorządami, a nie tylko nas krytykuje. Chciałbym przypomnieć, że w programach regionalnych jest znacznie więcej projektów niż w programach centralnych. Do końca ubiegłego roku ogłosiliśmy 173 nabory

wniosków - konkursowych i pozakonkursowych, a nasi pracownicy ocenili prawie 3,5 tysiąca wniosków. To jest naprawdę ogromna praca, wymagająca dokładności i odpowiedzialności - od przeprowadzonej oceny zależy przecież, czy dany projekt ma szansę na dofinansowanie i - co za tym idzie - realizację.

Dobrze, by ci, którzy komentują stan realizacji programów pomocowych w regionach, przyjrzeni się jak prowadzone są programy unijne na szczeblu centralnym, ile tam jest do zrobienia - na przykład w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich. Bo w kompetencji regionalnym tego programu województwa radzą sobie bardzo dobrze, a Świętokrzyskie jest liderem.

- Wielokrotnie powtarzał Pan, że kumulacja wdrażania obecnego Regio-

nalnego Programu Operacyjnego nastąpi w 2018 roku. Stało się tak?

- To były przewidywania poparte doświadczeniem z realizacji poprzedniego programu regionalnego. Wówczas również kumulacja konkursów i przetargów na inwestycje następowała w połowie okresu realizacji. Pierwsza połowa okresu programowania to czas na przygotowanie logistyczne i dokumentacyjne z naszej strony oraz ze strony beneficjentów. Na to potrzebny jest czas. Później następuje przyspieszenie. Nie inaczej jest przy obecnym RPO. Tylko w pierwszej połowie tego roku zawarliśmy umowy na 900 milionów złotych! We wnioskach o płatność, które składają do nas beneficjenci, przedstawione zostały wydatki na kwotę prawie 252 milionów złotych.

- Co jest największym problemem w realizacji programu?

- Przetargi - to rzeczywisty problem. Powtarzane są czasami dwu a czasem trzykrotnie, bo składane w nich oferty znacznie przekraczają założenia kosztorysowe projektów. Bywa, że na przetargi wpływają oferty

MIESZKAŃCY NIE MUSZĄ MIEĆ OBAW. FUNDUSZE POD ŻADNYM WZGLĘDEM NIE SĄ ZAGROŻONE. NIE STRACILIŚMY DOTYCHCZAS ANI JEDNEGO EURO

Adam Jarubas

dwa razy droższe niż pierwotne założenia beneficjenta. I rodzą się dylematy - ogłaszać kolejny przetarg czy dołożyć brakującą kwotę, a może w ogóle zaniechać realizacji projektu. Czy też odkładając go na później, poczekać na jakieś „wyciszenie” problemu z przetargami... Generalnie sytuacja na rynku budowlanym, niezależnie od charakteru inwestycji, jest naprawdę nie do pozazdroszczenia dla beneficjentów. I nas to również dotyczy, bo przecież Samorząd Województwa, poprzez swoje instytucje także prowadzi szereg inwestycji, choćby na drogach wojewódzkich. I także borykamy się z tym problemem.

- W obecnym RPO największy nacisk miał być położony na projekty pobudzające regionalną gospodarkę. Jak w tym obszarze wygląda realizacja programu?

- Startowaliśmy z założeniem, że uczynimy z Regionalnego Programu Operacyjnego dźwignię rozwoju regionu. Mocno pracujemy, by to osiągnąć. Wspieranie rozwoju gospodarczego województwa odbywa się wielotorowo: zarówno poprzez wsparcie innowacji i nauki, informatyzacji przedsiębiorstw i instytucji publicznych, jak i poprzez zapewnienie firmom - zarówno w formie zwrotnej, jak i bezzwrotnej - dostępu do kapitału na inwestycje: rozwój produkcji, unowocześnienie linii technologicznych itd. Te inwestycje mają zaowocować nie tylko rozwojem przedsiębiorstw, ale i tworzeniem nowych miejsc pracy. I to się dzieje. W ramach obecnego RPO przedsiębiorcy wspierani są głównie w ramach dwóch działań na które mamy przeznaczone w sumie

prawie 530 mln złotych. Są to: „Badania i rozwój w sektorze świętokrzyskiej przedsiębiorczości” oraz „Wsparcie inwestycyjne sektora MŚP”. To ostatnie cieszyło się naprawdę dużym zainteresowaniem wśród przedsiębiorców - w pierwszej połowie tego roku rozstrzygnęliśmy trzeci z konkursów w tym działaniu, rozdysponowując całą alokowaną w tym działaniu kwotę, czyli 250 milionów złotych.

- Skoro przedsiębiorcy tak chętnie sięgają po fundusze na rozwój firm, to czy będą dla nich jeszcze jakieś pieniądze w ramach obecnego RPO?

- Pierwotna alokacja została już wyczerpana. Ale mam dla przedsiębiorców dobrą wiadomość. Jesteśmy po rozmowach z Komisją Europejską, niełatwych i trwających prawie pół roku, ale mamy zgodę Komisji na dokonanie przesunięć w Regionalnym Programie Operacyjnym. Wprowadzamy takie zmiany, które z jednej strony pozwolą nam w pełni wykorzystać dostępne dla nas fundusze, a z drugiej - trafią do tych działań, gdzie wciąż niezaspokojone są potrzeby czy oczekiwania beneficjentów. Jedno z nich to właśnie bezpośrednie wsparcie inwestycyjne sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Udało nam się wynegocjować przesunięcie na ten cel kolejnych 9 milionów euro, ale także 11,5 mln euro na instrumenty finansowe zwrotne, czyli pożyczki i poręczenia dla przedsiębiorców. Mamy też uzgodnienia dotyczące m.in. przesunięcia dodatkowych prawie 7,5 miliona euro na projekty związane z termomodernizacją budynków użyteczności publicznej. A także 10 milionów, tym razem złotych, na doposażenie straży pożarnych w ramach działań związanych z ochroną przeciwpożarową.

- Świętokrzyskie od lat inwestuje w kapitał społeczny regionu, głównie poprzez wzmocnienie systemu edukacji. Czy w tym okresie programowania jest podobnie?

- Na ten cel przeznaczamy 1,5 miliarda złotych z Europejskiego Funduszu Społecznego. To są pieniądze m.in. na ułatwienie dostępu do żłobków i przedszkoli, poprawę opieki zdrowotnej i edukacji, walkę z wykluczeniem społecznym. Ale też fundusze ułatwiające wejście na rynek pracy osób dotychczas bezrobotnych. Efekty naszych dotychczasowych działań to około 350 nowych miejsc w żłobkach i około 1300 nowych miejsc w przedszkolach. Około 200 szkół wszystkich szczebli - od podstawówek po szkoły zawodowe - doposażyliśmy w nowoczesny sprzęt informatyczny i w pomoce dydaktyczne. Około 1000 uczniów szkół ogólnokształcących i zawodowych otrzymało stypendia unijne po 3700 zł, a docelowo będzie to blisko 3 tysiące uczniów. Już ogłosiliśmy nabór w kolejnej edycji programu stypendialnego. Do tego dokładamy tzw. miękkie projekty - wzmocniamy kompetencje uczniowskie w przedmiotach ścisłych i w nauce języków obcych, realizujemy programy szachowe i małej piłki ręcznej, wzmocniamy szkolnictwo zawodowe... Generalnie budujemy naszą regionalną markę - świętokrzyską szkołę marzeń. Uznajemy dobrą edukację młodych za najlepszą inwestycję na przyszłość - dla nich osobiście i dla regionu.

Iwona Sinkiewicz - Potaczała

- Zakontraktowaliśmy projekty na ponad 4,3 mld złotych, w tym wartość dofinansowania z naszego RPO to 3 mld złotych. Ministerstwo zamiast straszyć, powinno z nami współpracować - mówi Adam Jarubas.

W służbie województwu od początku jego istnienia

Gdy 20 lat temu, 11 października 1998 roku był wybierany jako radny pierwszej kadencji Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego, nie spodziewał się, że tę funkcję będzie sprawował we wszystkich kolejnych kadencjach. Tadeusz Kowalczyk obserwował rozwój województwa i jego samorządności, nie zapominając o swojej małej ojczyźnie i tych, których miał okazję spotkać.

Pytany o to, co sprawia, że tak długo cieszy się zaufaniem mieszkańców województwa świętokrzyskiego, wskazuje, że jego wyborcy to głównie ci, którzy znają go osobiście.

- Zawsze zastanawiałem się, skąd to się bierze, bo nigdy nie prowadziłem intensywnej kampanii. W Świętokrzyskim mieszkam jednak całe swoje życie. Urodziłem się w powiecie jędrzejowskim, tam wychowałem. Od 1971 roku jestem związany z powiatem kazimierskim, ale blisko mi też do Ziemi Pińczowskiej. Jestem rolnikiem i nie przestałem uprawiać ziemi nawet wtedy, gdy byłem posłem. Czuliłbym się fałszywie, gdybym to zrobił. I to ludzie widzieli, podobnie jak teraz wiedzą, że nie wyłączam telefonu na weekend, bo dla mnie bycie radnym to misja - mówi **Tadeusz Kowalczyk**.

Przez 36 lat pracował w szkolnictwie zawodowym, będąc nauczycielem i dyrektorem. Pozwoliło mu to poznać potrzeby młodzieży i dawać jej szansę rozwoju i to niezależnie od środowiska, w którym dorastała.

- Zawsze starałem się postępować tak, jakby uczniowie byli moimi dziećmi. Jestem dzieckiem Świętokrzyskiej Ziemi, która różnie była traktowana w Polsce na przestrzeni lat. Otrzymałem od losu warunki, by zdobyć wykształcenie, a inni nie mieli takiego szczęścia. Uważam więc, że jestem im coś winien. Robiłem wszystko, by nasi uczniowie nie mieli gorszych warunków - starałem się wprowadzać nowoczesne metody nauczania i sprzęt, organizować wycieczki. Wydaje mi się, że młodzież to widziała - naszą pracę i starania i to, że chcemy ich zrozumieć. I to chyba teraz procentuje, bo spotykam się z dużą sympatią nie tylko byłych uczniów, ale również ich rodzin czy przyjaciół - podkreśla wiceprzewodniczący Sejmiku.

Tadeusz Kowalczyk był oczywiście radnym pierwszej kadencji Sejmiku, gdy Samorząd Województwa - jego kształt i instytucje dopiero powstawały.

- Dużo rzeczy musieliśmy robić w ciemno, intuicyjnie. Korzystaliśmy jednak ze szkoleń, doświadczeń państw, w których takie systemy już funkcjonowały i potrafiłiśmy stworzyć samorząd województwa, z kształtu którego możemy być dumni i którego zazdroścą nam inni. Zrobiliśmy to dobrze i szybko. Teraz uczą się tego od nas inni, na przykład Ukraińcy. I przez wiele lat dawano nam kolejne uprawnienia, decentralizowano władzę, bo „góra” rozumiała, że samorządność to największe osiągnięcie demokracji - wspomina.

Tadeusz Kowalczyk jest rekordzistą nie tylko pod względem liczby kadencji w Sejmiku - wspólnie ze Sławomirem Marczewskim, ale również frekwencji podczas obrad - również komisji problemowych. - Przez te 20 lat, 5 kadencji Sejmiku, nie uczestniczyłem w obradach tylko 4 razy - z powodu pobytu w szpitalu, pogrzebu ojca oraz wyjazdu zagranicznego. Opuściłem tylko 3 posiedzenia komisji w tym czasie. Obecność uważam za swój obowiązek - zaznacza.

Czas spędzony w samorządzie, szczególnie wobec wielkiej transformacji, jaką przeszła Polska w ostatnich latach, pozwolił mu na dostrzeżenie zmian, jakie zaszły w lokalnych społecznościach. - Województwo bardzo się zmieniło - począwszy od dróg, poprzez poprawę warunków życia jak budowa kanalizacji i wodociągów czy wreszcie zwiększenie możliwości rozwoju i wypoczynku. Ludzie, którzy wracają tu po latach, nie poznają Świętokrzyskiego - mówi Tadeusz Kowalczyk.

Teraz chce kontynuować działania w Samorządzie Województwa, bo wie, że wciąż jest praca do wykonania i to związana również z jego dorobkiem zawodowym. - Teraz musimy walczyć z odpływem młodych ludzi ze Świętokrzyskiego, jednak nie jest to łatwe, bo budżet województwa jest dwukrotnie mniejszy od budżetu Kielc, mało jednak ludzi to rozumie. Musimy realizować długofalowe cele, również w postaci inwestycji drogowych i rozwijać szkolnictwo zawodowe - podkreśla.

Mateusz Cieśliski

Razem pracowali dla dobra regionu

Ostatnia w V kadencji sesja Sejmiku Województwa była okazją do podsumowania minionych czterech lat.

- Chcę podziękować wszystkim, że różniąc się, reprezentując inne środowiska i poglądy mogliśmy razem pracować dla regionu, który kochamy - mówi Adam Jarubas, marszałek województwa świętokrzyskiego podczas uroczystej sesji Sejmiku Województwa, która zakończyła obecną kadencję.

To ostatnie spotkanie radnych miało uroczysty charakter - rozpoczęło się od wniesienia Sztandaru Województwa Świętokrzyskiego do Sali Kameralnej Filharmonii Świętokrzyskiej i wspólnego odśpiewania hymnu państwowego. Marszałek Adam Jarubas i przewodniczący Sejmiku Arkadiusz Bąk osobiście podziękowali wszystkim radnym.

W piątej kadencji odbyło się 49 sesji, w tym cztery uroczyste i jedna nadzwyczajna - wymieniał przewodniczący Sejmiku. - Wiele z nich dotyczyło budżetu, ale też wszystkich dziedzin życia w naszym województwie. Były dyskutowane ważne uchwały w zakresie infrastruktury, dróg, ochrony zdrowia czy współpracy z organizacjami pozarządowymi. Wszyscy pamiętamy chyba najtrudniejszą nadzwyczajną sesję dotyczącą połączenia szpitali wojewódzkiego i dziecięcym i dziś chyba każdy z nas ma poczucie, że decyzje podejmowane były odpowiedzialnie - mówił **Arkadiusz Bąk**, przewodniczący Sejmiku.

Przewodniczący podziękował za wspólne cztery lata przewodniczącym klubów, komisji i wszystkim radnym: - Wincenty Witos powiedział: „razem możecie wszystko, podzieleni do niczego nie jesteście zdolni”. Dziękuję, że byliśmy razem przez ostatnie cztery lata.

Marszałek **Adam Jarubas**, zwracając się do radnych wszystkich opcji politycznych, mówił, że różnice w życiu publicznym są naturalne: - My potrafiłiśmy zachować pewne ramy dyskusji oraz kulturę debaty i to jest nasze wspólne osiągnięcie.

Marszałek powiedział też, że dzięki tej współpracy Świętokrzyskie zmienia się i pięknieje. Wśród największych sukcesów tej kadencji wymienił stworzenie Sejmiku Młodzieżowego, program rozbudowy dróg wojewódzkich, w tym także 10 obwodnic miast

i miasteczek oraz most na Wiśle w Nowym Korczynie. Zapewniał również, że fundusze unijne są wykorzystywane właściwie i rozliczane w terminie, czego potwierdzeniem jest ranking „Wspólnoty”, gdzie Świętokrzyskie zajęło 4 miejsce w kraju pod względem inwestycji samorządowych i piąte jeśli chodzi o wydawanie unijnych pieniędzy.

- Biskup Jan Chrapek powiedział kiedyś takie zdanie - „idź przez życie tak, żeby ślady twoich stóp przetrwały ciebie”. Mam głębokie przekonanie, że państwa praca i zaangażowanie zostały bardzo mocny ślad w rozwoju Ziemi Świętokrzyskiej - powiedział Adam Jarubas.

Podczas uroczystej sesji **Grzegorz Budziosz**, wiceprezes Związku Piłki Ręcznej w Polsce wręczył Arkadiuszowi Bąkowi i Adamowi Jarubasowi medal dla Samorządu Województwa Świętokrzyskiego za zasługi na rzecz piłki ręcznej w Polsce. Rok 2018 jest rokiem stulecia piłki ręcznej za ziemiach polskich.

Adam Jarubas jako marszałek, który od 12 lat pełni tę funkcję, został także uhonorowany diamentową odznaką ZPRP za wybitne osiągnięcia na rzecz popularyzacji i rozwoju piłki ręcznej w Polsce.

Podczas roboczej części XLIX sesji Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego radni przyjęli uchwałę w sprawie udzielenia pomocy finansowej dla gmin na realizację zadań w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej. Jak poinformował wicemarszałek województwa **Jan Maćkowiak** gmina Wiślica otrzymała 10 tys. zł na dofinansowanie remontu budynku remizy Ochotniczej Straży Pożarnej, gmina Morawica - 100 tys. zł dofinansowania do zakupu średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP z woli Morawickiej, gmina Skalmierz - 40 tys. na potrzeby OSP w Drożejowicach, a gmina Osiek - 45 tys. dla OSP w Bukowej.

Dotację celową w kwocie 20 tys. zł radni przekazali dla gminy Raków - na wniosek złożony przez wójta gminy do Zarządu Województwa. Jak wyjaśniła **Agata Binkowska**, członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego, dotacja będzie przeznaczona na realizację zadania pn. „Renowacja figury Chrystusa wraz z zagospodarowaniem oto-

czenia w Rakowie”. Obiekt o wartości historycznej, znajdujący się obecnie w stanie degradacji, jest wpisany do gminnej ewidencji zabytków.

Radni wyrazili ponadto zgodę na zamianę nieruchomości pomiędzy Województwem Świętokrzyskim a Gminą Morawica w związku potrzebą budowy dojazdu i dojazdu do parkingu, przy którym zlokalizowane są gminne obiekty użyteczności publicznej. Również pozytywnie rozpatrzono projekty uchwał w sprawie wyrażenia zgody na nabycie przez Województwo Świętokrzyskie od osób fizycznych nieruchomości gruntowych pod budowę drogi wojewódzkiej 777 (w obrębie Gierlachów, gmina Dwikozy) oraz drogi 751 (w obrębie gminy Bodzentyn).

Podczas sesji rozpatrzono także projekty uchwał, rekomendowane przez członka Zarządu Województwa Świętokrzyskiego **Piotra Żołądka**, w sprawie wyznaczenia Świętokrzyskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu w gminach Bieliny, Górno i Bodzentyn.

Przyjęto również m. in. projekty uchwał w sprawie zmian w budżecie województwa na 2018 rok oraz w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2018-2033. Jak wyjaśniła skarbnik województwa **Maria Fidzińska-Dziurzyńska**, zmiany te są związane głównie ze zmianami w harmonogramach prowadzonych inwestycji, rozszerzeniem zakresu realizowanych przedsięwzięć (w zakresie rozbudowy i przebudowy dróg wojewódzkich czy inwestycji w ochronie zdrowia), ale też wprowadzeniem do sfinansowania nowych zadań.

Radnym przekazano również informację o stanie realizacji zadań oświatowych Samorządu Województwa Świętokrzyskiego w roku szkolnym 2017/2018. Oprócz bieżących działań realizowanych przez jednostki oświatowe podlegające Samorządowi Województwa, w ramach wsparcia realizacji zadań publicznych w 2018 r. samorząd województwa przekazał w trybie konkursu 90 tys. zł podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego. Kwotę 95 tys. zł rozdysonowano na projekty w ramach konkursu „Świętokrzyskie dla młodych”. **R.CH./J.M.**

Tadeusz Kowalczyk w trakcie pięciu kadencji opuścił tylko cztery sesje Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego.

- Województwo świętokrzyskie należy do największych regionów, tymczasem okazuje się, że zajmujemy 5 miejsce w kraju pod względem ilości przewożonych pasażerów. Dlaczego tak lubimy podróżować koleją?

Jan Maćkowiak: - Składa się na to kilka czynników. Niewątpliwie oferujemy podróżnym przejazdowy nowoczesnym taborem. Niestety, jeszcze nie wszystkie kursy możemy zabezpieczyć takimi pociągami, ale w zdecydowanej większości tak już jest - po naszych torach jeżdżą głównie nowe i komfortowe pociągi, klimatyzowane, z bezpłatnym dostępem do Wi-Fi, automatami do sprzedaży biletów, wyposażone w systemy informacji pasażerskiej i gniazdka elektryczne przy każdym fotelu. Nasze „Impulsy” wyprodukowane w nowosądeckim NEWAGU nie tylko wśród specjalistów, ale i miłośników kolei uchodzą za najpiękniej zaprojektowane pociągi w kraju. Po drugie, mamy też dobrego przewoźnika. O ile w niektórych częściach Polski można słyszeć narzekania na Przewozy Regionalne, o tyle ja z przyjemnością mogę powiedzieć, że w naszym regionie współpraca pod obecnym kierownictwem jest bardzo dobra. Przewoźnik pracuje bardzo sprawnie, szanuje pasażera, zachowuje wysokie standardy obsługi podróżnych. I po trzecie: oferujemy atrakcyjne ceny biletów w ramach taryfy „Bilet Świętokrzyski”. W naszym województwie przejazd koleją jest dużo tańszy od przejazdu choćby busem, a podróżowanie nowoczesnym pociągiem jest ponadto dużo wygodniejsze i bardziej bezpieczne.

Jest się więc z czego cieszyć, jednak wciąż nie uważamy tego stanu za optymalny. Brakuje nam jeszcze dobrej infrastruktury, która spowoduje, że pociągi będą jeździły szybko. Wierzę jednak, że kiedy zakończą się modernizacje linii kolejowych nr 25 i nr 8, parametry prędkości przejazdów znacznie wzrosną, co sprawi, że oferta stanie się dużo lepsza.

Kolejnym elementem, który nie daje nam pełnej satysfakcji, jest dobry rozkład jazdy. Aby jednak było jeszcze lepiej, planujemy - po zmodernizowaniu linii, z wykorzystaniem nowoczesnego, szybkiego taboru - wprowadzenie tzw. taktowania. Pociągi powinny jeździć często, w stałym rytmie czasowym, np. co godzinę lub dwie, a na najbardziej uczęszczanych liniach nawet częściej. To spowoduje, że pasażerów na pewno przybędzie.

- Wspomniał pan o taborze kolejowym. Rzeczywiście nie mamy się czego wstydzić?

- Nie mamy powodów do wstydu. Przeciwnie, od 2011 roku do roku 2018 zakontraktowaliśmy zakupy 13 nowoczesnych pociągów o wartości ponad 190 milionów złotych. Ale chcę zwrócić szczególną uwagę na fakt, że z pieniędzy własnych czyli budżetu województwa dołożyliśmy do tych pociągów tylko 2,3%. Udało się to dzięki wysiłkowi organizacyjnemu i znajomości funduszy europejskich. Źródłem finansowania tych zakupów były środki z Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa. Tym samym mamy świetne pociągi za ogromne pieniądze, ale bez znacznego obciążenia budżetu województwa.

To oczywiście nie koniec zakupów - od 15 października br. trwają od-

NAJPIĘKNIEJSZE POCIĄGI JEŹDZĄ W ŚWIĘTOKRZYSKIEM

Od 2011 do 2018 roku kupiliśmy 13 nowoczesnych pociągów o wartości ponad 190 milionów złotych. Rozmowa z Janem Maćkowiakiem, wicemarszałkiem województwa świętokrzyskiego odpowiedzialnym za infrastrukturę kolejową i drogową

- O starych pociągach pasażer w Świętokrzyskiem niedługo zapomni - mówi wicemarszałek Jan Maćkowiak.

biory kolejnego pociągu. To oznacza, że w ciągu 7-10 dni przyjedzie na świętokrzyskie tory największy z naszych pociągów pasażerskich, produkowany przez NEWAG czteroczołowy Impuls 2. Drugi, identyczny pojawi się w grudniu albo tuż na początku przyszłego roku. O starych pociągach pasażer w Świętokrzyskiem niedługo zapomni.

- 30 czerwca tego roku, po raz pierwszy po 13 latach, uruchomione zostało połączenie kolejowe na trasie Kielce - Busko-Zdrój. Pociąg kursował w okresie wakacyjnym w soboty i niedziele dwa razy dziennie. Wakacje niestety już za nami, ostatni kurs odbył się 2 września. Istnieje szansa, że w przyszłości będziemy mogli podróżować na tej trasie codziennie?

- Projekt na pewno odniósł sukces, połączenie okazało się strzałem w dziesiątkę. Przewieźliśmy tym pociągiem 4700 pasażerów i 175 rowerów, spotykamy się z wielką wdzięcznością kielczan i mieszkańców Buska-Zdroju. O ile możemy mówić o sukcesie wakacyjno-weekendowym, o tyle nieco inaczej wygląda sytuacja, gdy rozważamy możliwość uruchomienia codziennych, regularnych połączeń. Ułomnością stanu na dziś jest to, że pociąg nie ma możliwości zatrzymal-

wania się na przystankach pośrednich - w wakacje zatrzymywał się tylko na stacjach Kielce Białogon, Kielce Słownik, Sitkówka Nowiny i dopiero aż w Busku-Zdroju. Pociągi nie mogą się zatrzymywać na stacjach m.in. w Kijach, Nidzie, czy Brzezinach, ponieważ infrastruktura tych przystanków jest zniszczona, niemożliwa do dopuszczenia do użytku, przede wszystkim ze względu na bezpieczeństwo pasażerów. W przypadku codziennego połączenia naszym obowiązkiem jest przewożenie mieszkańców każdej miejscowości, w której jest przystanek. Wprowadzenie regularnego połączenia na trasie Kielce - Busko-Zdrój w obecnych warunkach na pewno nie spełniłoby oczekiwań mieszkańców, a przy tym byłoby nieracjonalne i nie-ekonomiczne.

Dlatego prowadzimy zaawansowane rozmowy z PKP Polskimi Liniami Kolejowymi w zakresie konieczności wyremontowania istniejących i budowy nowych przystanków. Znaleźliśmy w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego środki, które pozwolą na sfinansowanie zarządcy kosztów przygotowania dokumentacji w tym zakresie. W ramach tego samego projektu chcemy też przedłużyć linię kolejową w taki sposób, by zbliżyć ją maksymal-

nie do centrum Buska-Zdroju. Lokalizacja przystanku, która wydaje się najbardziej racjonalna i pożądana przez pasażerów, to miejsce w sąsiedztwie obecnego dworca PKS.

Ja w imieniu własnym, ale i całego samorządu województwa deklaruję, że w dniu, w którym PKP PLK nam zgłosi gotowość infrastruktury i wykonanie tych inwestycji do bezpiecznego podróżowania, my natychmiast uruchomimy regularne, codzienne połączenia. To jest poważna deklaracja, ale wiem, że modernizacja nie nastąpi z dnia na dzień, dlatego pragniemy przy realizacji tego celu ściśle współpracować z koleją.

Myślę, że ważny dla naszych pasażerów jest fakt, że ministrowie właściwi do spraw rozwoju i transportu, a także prezes PKP PLK dostrzegają linię kolejową nr 73 do Buska-Zdroju jako ważną dla Centralnego Portu Komunikacyjnego czyli głównego krajowego lotniska, które ma powstać między Łodzią a Warszawą. Strona rządowa planuje przedłużenie tej linii na teren Małopolski, aby stworzyć szybką trasę biegnącą przez Busko-Zdrój i Kielce, łączącą południe kraju właśnie z CPK. Jest to zbieżne z naszymi planami, dlatego zmieniamy w tej chwili dokumenty strategiczne województwa,

aby wyraźnie zaakcentować te połączenia.

Prowadzimy więc komplementarne działania we współpracy z koleją, by połączenie Kielce - Busko-Zdrój obejmowało wszystkie przystanki i pociągi poruszały się naprawdę szybko. Jestem przekonany, że w najbliższym czasie będzie to bardzo istotna dla województwa, a nawet kraju, linia kolejowa.

- Zanami też trzecia edycja projektu określanego jako „wakacyjny pociąg z Kielce do Sandomierza”, realizowanego przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego i POLREGIO, przy współpracy samorządu Sandomierza. W 2016 roku z połączenia skorzystało niemal 15 tysięcy osób, a w roku ubiegłym - prawie 16 tysięcy. Dysponujemy już danymi za ten rok?

- Tak. W bieżącym roku przewieźliśmy ponad 18,5 tysiąca pasażerów, dokładnie o 3889 osób więcej niż w 2016 roku, co oznacza że przybyło nam więcej pasażerów o 21%. Zwracam jednak uwagę, że na tej trasie napotykamy podobny problem względem stanu infrastruktury sieciowej, jak w przypadku linii Kielce - Busko-Zdrój. Na szczęście już w tej chwili PKP PLK za pieniądze z Programu Operacyjnego Polska Wschodnia (414 milionów złotych netto) realizuje modernizację odcinka od Sandomierza do Skarżyska Kamiennej. Zakończenie prac planowane jest w 2021 roku. I tu kolejna ważna informacja: w imieniu swoim i Zarządu Województwa deklaruję, że z chwilą zakończenia modernizacji linii kolejowej numer 25, uruchomimy na tej trasie regularne, codzienne połączenia naszych „marszałkowskich” pociągów.

Ale to nie wszystko, co możemy zrobić dla tej linii. Pamiętajmy, że linia kolejowa numer 25 od Sandomierza przez Ostrowiec Św., Starachowice, Skarżysko Kam., dalej biegnie w kierunku zachodnim, do Końskich i w kierunku Opoczna/Łodzi. Dlatego z wykorzystaniem pieniędzy Regionalnego Programu Operacyjnego wspólnie z PKP PLK przygotowujemy dokumentację elektryfikacji i modernizacji linii kolejowej od Skarżyska przez Końskie, do Opoczna. By przeprowadzić tę inwestycję potrzebne będą setki milionów złotych i RPO WŚ na pewno tego zadania nie udźwignie, ale wierzymy, że dla spółki PKP PLK znajdują się pieniądze na finansowanie tych prac. Z chwilą, gdy to się dokona, natychmiast uruchomimy regularne połączenia nie tylko na odcinku Sandomierz - Skarżysko Kamienna i dalej do Kielce, ale od Sandomierza przez Ostrowiec Św., Starachowice, Końskie w kierunku Opoczna i dalej - do Warszawy i Łodzi. W tym zakresie współpracujemy ściśle z województwem łódzkim. W marcu tego roku podpisaliśmy porozumienie z tamtejszym Zarządem Województwa i razem przygotowujemy dokumentację na elektryfikację i modernizację całości linii 25 pomiędzy Skarżyskiem Kamienną, a Tomaszowem Mazowieckim. Połączenie Kielce nową linią kolejową do Końskich i dalej do CMK w Opocznie zdecydowanie poprawi komunikację międzyregionalną i stworzy nową jakość podróżowania w kierunku Warszawy, Łodzi, Centralnego Portu Komunikacyjnego i północnej Polski.

Robert Świerc

Mania Działania - świętokrzyska młodzież dała radę!

Maniacy, dajcie czadu! - z dumą mówi Maciej Ziemiak, prezes Regionalnego Centrum Wolontariatu w Kielcach. Podczas gali w klubie Maska w Kielcach, uroczystie podsumowano pierwszą edycję programu „Mania Działania”. Udział w niej wzięło 13 gmin z regionu, w których młodzi ludzie zorganizowali 33 projekty. Program był współfinansowany z budżetu Województwa Świętokrzyskiego.

Historia stylu, Wakacyjny beeforek, Let's do it, Kolorowe miasta, kolorowe życie, Zdejmij maskę, bądź sobą, Zostań kucharzem, czy Nieidealne ideały - to zaledwie kilka nazw projektów. Pomysły były różne: zajęcia fotograficzne, pokazy mody, mecze siatkówki, warsztaty kulinarne albo robienia makijażu, festiwal kolorów, warsztaty samoobrony, wyprawy rowerowe, a nawet ogólnopolskie zawody rowerów BMX. Wszystkie zostały wymyślane i zorganizowane przez młodych ludzi, w ramach programu „Mania Działania”.

Jego zasady były proste: uczestniczące w nim gminy przekazały lokalnej organizacji pozarządowej grant, a ta ogłaszała konkurs dla nieformalnych grup młodzieży na minidotacje o wartości tysiąca złotych. Dzięki wsparciu koordynatora regionalnego - Regionalnego Centrum Wolontariatu - autorzy najlepszych projektów uczestniczyli w ciekawych szkoleniach, poznali liderów z innych gmin oraz otrzymali wsparcie profesjonalnie przygotowanych opiekunów. - W „Manii Działania” najważniejsze jest działanie, bo w ten sposób najlepiej się uczymy - mówi **Barbara Zamożniewicz**, rzecznik młodzieży przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego. - Ten program to najlepszy, znany mi sposób, na aktywizację młodzieży w każdej społeczności, bez znaczenia, czy w małej miejscowości, czy w wielkim mieście. Miejsce, czy wielkość imprezy nie mają znaczenia, bo przede wszystkim trzeba mieć odwagę w sobie, żeby zrobić coś innego niż rówieśnicy.

W programie udział wzięło 13 gmin: Bejsce, Bieliny, Masłów, Miedziana Góra, Mirzec, Ostrowiec Świętokrzyski, Pawłów, Połaniec, Łubnice, Rytwiany, Sitkówka-Nowiny,

Sędziszów i Wąchock. Młodzież zorganizowała 33 projekty dla lokalnej społeczności. - Nasz projekt łączył bezpieczeństwo i rozrywkę. Zadbaliśmy o elementy odblaskowe na słupkach przy drodze, a poza tym zorganizowaliśmy festiwal kolorów i konkurs talentów - wyjaśniły **Natalia Sochacka** i **Wiktoria Kok** z Sędziszowa.

Z kolei zajęcia fitness, warsztaty malarskie, wizyta w domu dziecka oraz w schronisku dla zwierząt znalazły się w projekcie Oli Brzozy i Patrycji Oleś, które działały w gminie Łubnice.

O korzyściach z działania mogą długo opowiadać: - Poglębiłyśmy naszą przyjaźń, ale zdobyłyśmy też zdolności organizacyjne - przyznają **Ola** i **Patrycja**, a **Wiktoria** dodaje: - Fajne doświadczenie, poznałyśmy wiele nowych osób, wiele nauczyłyśmy się odnośnie zarządzania, ale także wiemy, że musimy brać odpowiedzialność za nasze czyny.

Czasami młodzież trzeba było przekonać do tego, by zaczęła działać. Tak było w gminie Bejsce. - To ja wyszedłem do młodych ludzi, namawiałem. Z nimi trzeba umieć współpracować, bo nasza młodzież jest naprawdę wspaniała - podkreśla **Józef Zuwała**, wójt Bejsce. Słowa te potwierdzają dwa projekty, które w tej społeczności zostały zrealizowane.

Podczas gali każda grupa otrzymała podziękowania. Wyróżniono także zespoły, które swoimi działaniami dotarły do najliczniejszego grona, zaangażowały w organizację jak największą liczbę osób spoza grupy, najszerzej opisywały wydarzenia w mediach społecznościowych, czy też najlepiej nagłośniły działania w lokalnych mediach.

- Fajne rzeczy, które powstały będą też dowodem na przyszłość, że warto się angażować, ale to, co w was zostanie, to energia ze spotkania, pamięć wspólnego działania, doświadczenia inicjatywy młodzieżowej - mówił marszałek **Adam Jarubas**. Podkreślił, że działania skierowane do młodych mieszkańców regionu są dla niego szczególnie ważne. - Jest „Mania Działania”, są programy grantowe, czy Liderzy dla Młodzieży. Te działania są już na trwałe zapisane w budżecie Urzędu Marszałkowskiego. (D.K.)

Podczas gali w klubie Maska w Kielcach, uroczystie podsumowano pierwszą edycję programu „Mania Działania”.

Trzeba naprawić ułomny system

Świętokrzyskie rolnictwo rozwija się, rolnicy inwestują, ale często wobec zmian klimatycznych i gwałtownych zjawisk pogodowych są bezradni. Dotykają ich susze czy bardzo niskie ceny skupu. Według Piotra Żołądka, członka Zarządu Województwa Świętokrzyskiego, są sposoby by im pomóc

- System szacowania strat, jak i trudne do określenia ich wartości, sprawiają że rekompensaty trafiają zbyt późno do rolników, a zwolnienie z podatku rolnego, czy też nisko oprocentowane kredyty nie rozwiązują problemu. Polski system kreowania produkcji rolnej jest dość ułomny i determinowany albo kłeskami żywiołowymi albo kłeskami urodzaju. Wprowadzenie systemowych, obowiązkowych ubezpieczeń produkcji rolnej, kontraktacji czy zamówień publicznych, niewątpliwie poprawiłoby sytuację rolników. Polscy rolnicy nie są jednak w stanie udźwignąć tych finansowych obciążeń i tu potrzebna jest zdecydowanie pomoc państwa - mówi **Piotr Żołądek**.

Mimo ograniczonych możliwości, samorząd województwa podejmuje próby pomocy rolnikom. Na wieś trafiają środki z regionalnych programów i funduszy krajowych na obszary wiejskie. Sejmik województwa stara się oddziaływać poprzez apele czy stanowiska, jak choćby te dotyczące działań związanych z zabezpieczeniem środków na rekompensaty dla rolników województwa świętokrzyskiego w celu pokrycia poniesionych strat wyrządzonych przez przymrozki, sytuacji na rynku owoców w województwie świętokrzyskim czy sytuacji na rynkach rolnych w województwie świętokrzyskim. - Uprawnienia samorządu w kreowaniu produkcji rolnej, jak i podniesieniu poziomu bezpieczeństwa producentów rolnych zostały w sposób drastyczny ograniczone przez obecny rząd. Praktycznie brak jest kompetencji prawnych, jak i formalnych możliwości oddziaływania w tej sferze poprzez byłe już jednostki samorządu województwa - ośrodki doradztwa rolniczego czy zarządy melioracji i urządzeń wodnych. Pomimo tego Województwo Świętokrzyskie przeznacza dość znaczną ilość środków za pośrednictwem regionalnych programów i środków krajowych na obszary wiejskie. Kierujemy również środki finansowe na infrastrukturę techniczną, w tym drogi dojazdowe do pól, odnawialne źródła energii, czy małą retencję - dodaje **Piotr Żołądek**.

Ochrona środowiska to temat, nad którym - wobec zmieniającego się świata - trzeba nieustannie pracować. W obecnych czasach należy znaleźć równowagę pomiędzy potrzebami społecznymi a zasobami środowiska przyrodniczego. - Można odnieść wrażenie, że te pierwsze zostały wyrzuczone poza nawias, głównie za sprawą sporej grupy osób podsywających się pod ekologów. Z drugiej strony trudno

- Rekompensaty trafiają do rolników zbyt późno - mówi Piotr Żołądek.

się temu nie dziwić, bo dziś w Polsce mamy olbrzymie pole do dyskusji na temat czynnej czy biernej ochrony zasobów przyrody, w kontekście wyciągania rąk po „przyrodniczy Wawel”, jakim jest Puszcza Białowieża. Ale pomiędzy skrajnościami leży złoty środek, który należy odnaleźć, aby właściwie zadbać o potrzeby ludzkie nie niszcząc przyrody. Województwo Świętokrzyskie podejmuje idące ku temu działania. Przykładem tego jest Klub Biogospodarki, w którym uczestniczy nasz region, a przede wszystkim odpowiednio zdefiniowane kryteria, pod kątem których realizowane są inwestycje w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego - zaznacza **Piotr Żołądek**.

Najbliższe lata to realizacja bardzo ważnej inwestycji w zakresie ochrony przeciwpowodziowej Sandomierza, projektu wartego 180 mln złotych, współfinansowanego przez Bank Światowy. - Projekt powstał dzięki ogromnemu zaangażowaniu samorządu. Po dramatycznych wydarzeniach powodzi w 2010 roku zlecieliśmy opracowanie koncepcji ochrony dla tego regionu i systematycznie realizowaliśmy zadania z wybranego wariantu. Ochrona przeciwpowodziowa Sandomierza to jeden z komponentów Programu Ochrony Przeciwpowodziowej Odry i Wisły wdrażanego przy wsparciu międzynarodowych instytucji finansujących. Mocno zabiegaliśmy o uczestniczenie w Programie. Byliśmy liderem wśród trzech województw: świętokrzyskie, małopolskie i podkarpackie, podczas przygotowywania dokumentacji projektowej, angażując w to również środki własne samorządu. Przekazaliśmy to zadanie gotowe do realizacji Wodom Polskim, wraz z zabezpieczonymi środkami finansowymi na jego realizację, co nie było łatwe z uwagi na wymogi i procedury Banku Światowego. Niestety obawiamy się, czy ta ważna dla regionu świętokrzyskiego inwestycja zostanie

zrealizowana. Z przykrością należy stwierdzić, że w tej materii zostaliśmy pozbawieni wszelkich kompetencji. Podobne obawy mamy w przypadku dwóch projektów, na przygotowanie których przeznaczyliśmy środki z własnego budżetu, a także środki z budżetów gmin. Zaangażowaliśmy w nie bardzo znaczące środki, a także zapewniłyśmy współfinansowanie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego. Inwestycje przekazałyśmy Wodom Polskim w styczniu. Niestety Wody Polskie nie podjęły żadnych działań umożliwiających dalszą ich realizację. Mała retencja ma olbrzymie znaczenie w przeciwdziałaniu skutkom suszy w rolnictwie. Od 2007 roku mamy opracowany „Program małej retencji dla województwa świętokrzyskiego”. Ujęto w nim 174 zbiorniki, o łącznej powierzchni zalewu prawie 2 900 ha. Ich wykonanie pozwoliłoby na retencję 74 mln m³ wody. Gotowość do współpracy zgłosiło 70 gmin. Nasz Program małej retencji jest gotowym planem na zapobieganie suszy. Czy będą one realizowane przez Wody Polskie - trudno powiedzieć - dodaje członek Zarządu Województwa.

Zbliża się sezon grzewczy i w Polsce znów wzmagać będzie się problem smogu. Od samego początku jego zaistnienia, samorząd województwa edukował, monitorował, ale przede wszystkim apelował o rozwiązania systemowe, jednocześnie stwarzając odpowiednie narzędzia wsparcia finansowego na wymianę źródeł ciepła na ekologiczne, czy termomodernizację. - Te działania są bardzo ważne, ale niewystarczające dopóki nie zostanie wykreowana jasna polityka rządu w obszarze energetyki zawodowej i odpowiednia regulacja na poziomie obrotu paliwami stałymi. Nie ma znaczenia, co będzie nośnikiem energii: OZE, węgiel brunatny, kamienny, gaz, odpady, czy energia z rozszczepiania atomu. Jeśli będzie to energia droga, to temat smogu nie zniknie nigdy - zaznacza **Piotr Żołądek**.

Zastrzyk dla służby zdrowia

- Inwestycje zwiększyły komfort i bezpieczeństwo pacjentów, pozwoliły także zwiększyć profilaktykę oraz skuteczność leczenia - mówi Marek Szczepanik, członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego

250 zrealizowanych inwestycji, na które z budżetu Województwa Świętokrzyskiego przeznaczone zostały środki w wysokości blisko 300 milionów złotych - to działo się w ostatnich 12 latach w jednostkach służby zdrowia, podległych samorządowi województwa. Dzięki nim możliwe jest wcześniejsze i lepsze wykrywanie oraz leczenie chorób, a opieka medyczna wkracza na wyższy, europejski poziom.

W latach 2006-2018 staraniem zarówno samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, jak i Województwa Świętokrzyskiego będącego ich podmiotem tworzącym, podjęto i sfinalizowano szereg przedsięwzięć inwestycyjnych. Przeprowadzone modernizacje w budynkach oraz dokonane zakupy aparatury medycznej, w znaczny sposób wpłynęły na poziom świadczonych usług medycznych na terenie naszego województwa.

- Priorytetem dla władz samorządu województwa świętokrzyskiego było zwiększenie dostępności i jakości leczenia. Zrealizowane zostały inwestycje, które znacznie poszerzyły zakres udzielanych świadczeń zdrowotnych. Wdrożono innowacyjne i dotychczas niedostępne na terenie województwa świętokrzyskiego metody terapii czy rozwiązania technologiczne. Inwestycje zwiększały również komfort i bezpieczeństwo pacjentów, pozwalały także zwiększyć profilaktykę oraz skuteczność leczenia - podsumowuje **Marek Szczepanik**, członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego, w którego gestii są zagadnienia ochrony zdrowia.

Na poprawę infrastruktury podmiotów leczniczych przeznaczona została kwota około 195 mln złotych. Dostosowanie do wymogów prawa pochłonęło 135 mln złotych. Unowocześnienie możliwości diagnostycznych oraz poszerzenie zakresu udzielanych świadczeń wraz ze zwiększeniem dostępności do nich poprzez zakupy wyskopspecjalistycznej aparatury i sprzętu medycznego pochłonęło około

95 mln złotych. Kwotę 12 mln złotych przeznaczono na termomodernizację oraz inwestycje związane z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.

Największe zmiany zaszły w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Kielcach, który od 2006 r. zrealizował ponad 50 inwestycji, których dofinansowanie środkami z budżetu Województwa Świętokrzyskiego wyniosło ponad 120 mln zł. Na poprawę infrastruktury szpitala przeznaczono ok. 95 mln zł, natomiast na zakup aparatury i sprzętu medycznego ponad 25 mln zł.

- Dzięki inwestycjom zrealizowanym przy współudziale funduszy europejskich i wsparciu Samorządu Województwa Świętokrzyskiego, nasz szpital przeszedł w ostatnich latach, niewyobrażalną transformację. Został m.in. rozbudowany o referencyjne w skali regionu kliniki Kardiologii i Neurochirurgii. Wybudowano i wyposażono nową siedzibę Szpitala Dziecięcego. Fundusze unijne są widoczne w naszym szpitalu praktycznie na każdym oddziale. Nowoczesna medycyna kosztuje, a dzięki wsparciu władz województwa i dofinansowaniom unijnym możemy leczyć na wysokim, światowym poziomie. Korzystają na tym przede wszystkim pacjenci, ale i pracownicy szpitala, którzy mają zapewnione doskonałe warunki pracy oraz rozwoju. Także w kolejnych latach, zamierzamy korzystać z funduszy unijnych i wszelkich innych, dostępnych dotacji i dofinansowań, tak, aby - dla dobra pacjentów i pracowników - Wojewódzki Szpital Zespolony mógł nieustannie się rozwijać - mówi **Andrzej Domański**, dyrektor WSZ w Kielcach.

Zdecydowanie największą w ostatnich latach inwestycją realizowaną przy udziale środków z budżetu Województwa była rozbudowa WSZ o oddziały pediatryczne wraz z wyposażeniem. W ramach realizacji projektu oddany do użytku został nowoczesny 5-kondygnacyjny budynek o powierzchni 7,5 tys. metrów kwadratowych, który posiada 160 łóżek dla dzieci i 80 miejsc

Uruchomienie Kliniki Chirurgii Klatki Piersiowej to kolejne ważne wydarzenie w Świętokrzyskim Centrum Onkologii.

dla rodziców. Ponad 95% jego wyposażenia stanowi nowa aparatura medyczna. Całkowity koszt realizacji zadania wyniósł ok. 52 mln zł. - Opieka nad najmłodszymi pacjentami zmieniła się radykalnie. Mamy budynek z nowoczesnymi rozwiązaniami, ale przede wszystkim mamy większość sal, w których dzieci mogą przebywać wraz z opiekunami, a to kluczowa kwestia, również ze względów terapeutycznych. Obecność rodzica jest niesłychanie ważnym elementem terapii praktycznie w każdej chorobie. Dzięki niej dziecko zupełnie inaczej znosi chorobę. Za kilkadziesiąt milionów złotych zakupiony został sprzęt, którego nie mają nawet najlepsze kliniki dziecięce w Polsce - mówi **Włodzisław Wielgus**, zastępca dyrektora WSZ.

Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. św. Rafała w Czerwonej Górze od 2006 r. zrealizował łącznie ok. 60 inwestycji, których dofinansowanie środkami z budżetu Województwa Świętokrzyskiego wyniosło ponad 52 mln zł, z czego na poprawę infrastruktury szpitala przeznaczono ok. 35,5 mln

zł, a na zakup aparatury i sprzętu medycznego ponad 16,5 mln zł. Największym przedsięwzięciem ostatnich lat była budowa nowego bloku operacyjnego, który rozpoczął pracę w październiku 2012 r. Składa się z 6 sal operacyjnych oraz 6 - łóżkowej sali wybudzeń. Zmodernizowano Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii i zakupiono aparaturę medyczną.

Ogromne inwestycje - ponad 70 - zostały również przeprowadzone w Świętokrzyskim Centrum Onkologii w Kielcach. Dofinansowanie do nich środkami z budżetu Województwa Świętokrzyskiego wyniosło ok. 73 mln zł, z czego na poprawę infrastruktury Szpitala przeznaczono ponad 28 mln zł, a na zakup aparatury i sprzętu medycznego ok. 44 mln zł. W latach 2006 - 2018 ŚCO doposażyło szereg oddziałów oraz zakupiło wiele wyskopspecjalistycznych urządzeń w tym m.in. kamerę SPECT/CT, akcelerator liniowy wysokoenergetyczny, rezonanse magnetyczne czy ultrasonografy. Przy udziale środków z budżetu Województwa powstał Ośrodek Tomografii Pozytonowej PET, wykonujący ponad 3 tys. badań PET/CT rocznie. Ponadto 4,5 mln zł Województwo przeznaczyło na dofinansowanie wkładu własnego przy rozbudowie Oddziału Onkohematologicznego, realizowanej w ramach RPO WŚ na lata 2007-2013. Powierzchnia Świętokrzyskiego Centrum Onkologii rozbudowana została o ponad 4 tysiące m², a liczba łóżek w Dziale Hematologii zwiększona z 28 do 51. W nowo wybudowanym budynku znalazły się: Poradnia Onkohematologiczna wraz z laboratorium do badań zgodności tkankowej, Oddział Onkohematologii oraz dwa pododdziały: przeszczepów i białaczek. Całkowity koszt realizacji projektu zamknął się w kwocie niemal 30 mln zł. - Poprawa to zbyt skromne słowo na zmiany, jakie dokonały się w ostatnich latach. To całkowita zmiana sposobu leczenia i możliwości jakie mamy. Teraz możemy diagnozować naszych

chorych w znacznie lepszym stopniu, dokładniej i szybciej niż było to możliwe jeszcze kilka lat temu. Leczymy ich również skuteczniej - mówi prof. **Marcin Pasiarski**, kierownik Kliniki Hematologii i Transplantacji Szpiku Świętokrzyskiego Centrum Onkologii.

Świętokrzyskie Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze od 2006 r. zrealizowało łącznie ok. 30 inwestycji. Ich dofinansowanie środkami z budżetu województwa wyniosło ponad 7,5 mln zł, z czego na poprawę infrastruktury Szpitala przeznaczono niemal 6 mln zł, a na zakup aparatury i sprzętu medycznego ponad 1,5 mln zł.

W Świętokrzyskim Centrum Psychiatrii w Morawicy prowadzonych było 20 inwestycji, które uzyskały wsparcie finansowe z budżetu Województwa Świętokrzyskiego w wysokości ponad 17 mln zł, z czego na poprawę infrastruktury Szpitala przeznaczono niemal 14,5 mln zł, a na zakup aparatury i sprzętu medycznego ponad 2,5 mln zł.

Świętokrzyskie Centrum Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego od 2006 r. otrzymało z budżetu województwa niemal 4,5 mln zł, z czego na poprawę infrastruktury placówki przeznaczono niemal 1,3 mln zł, a na zakup aparatury i sprzętu medycznego ponad 600 tys. złotych.

5 przedsięwzięć realizowanych było w Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy w Kielcach. Zostały one dofinansowane środkami z budżetu województwa kwotą ponad 2,5 mln zł, z czego na poprawę infrastruktury przeznaczono niemal 2,3 mln zł.

Inwestycje to jednak nie wszystko. Tylko w budżecie Województwa Świętokrzyskiego na rok 2018 zabezpieczone zostały środki w wysokości blisko 29,3 mln zł na realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia, co pozwala na jeszcze szersze wykorzystanie poczynionych inwestycji. W aspekcie infrastruktury i sprzętu w świętokrzyskiej służbie zdrowia dokonał się prawdziwy skok cywilizacyjny.

Mateusz Cieśliski

Otwarcie Szpitalika Dziecięcego to jedna z najważniejszych inwestycji ostatnich lat.

Świętokrzyska mapa kultury

Zapotrzebowanie na kulturę wzrasta, ale wzrastają także oczekiwania jej odbiorców

Z badań Głównego Urzędu Statystycznego, wynika, że w ubiegłym roku świętokrzyskie kina sprzedały blisko 1 mln 200 tysięcy biletów, co oznacza znaczący wzrost w stosunku do poprzednich lat. - To prawdziwa rewolucja - mówi Jacek Kowalczyk, dyrektor Departamentu Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego. - Multipleksy to inna rzeczywistość - nowoczesne technologie i dobra promocja przyciągają tłumy. Świetnie radzą sobie także kina studyjne, szczególnie Fenomen czy Moskwa w Kielcach. Z wielokrotnie się liczą osoby, które odwiedziły muzea - ponad sześćset tysięcy osób w ciągu roku. To przede wszystkim zasługa imprez, które tworzą stałym ekspozycjom - dodaje.

Doskonałym przykładem jest Park Etnograficzny w Tokarni, gdzie liczba gości jest kilkakrotnie wyższa niż jeszcze kilka lat temu. Wzrasta również zapotrzebowanie na tak zwaną kulturę wysoką, dlatego coraz częściej mieszkańcy regionu chodzą do Teatru im. Stefana Żeromskiego w Kielcach. Tu magnesem są ambitne produkcje, często nagradzane na festiwalach. Prawdziwy renesans przeżywa kultura ludowa, powstają nowe zespoły obrzędowe i śpiewacze.

Program dla kultury

Zapotrzebowanie na kulturę wzrasta, to fakt, ale wzrastają także oczekiwania jej odbiorców. Dziś sama wystawa w muzeum tłumów nie przyciągnie, potrzeba czegoś jeszcze. A kultura jest tą dziedziną, która zysków nie przynosi, wymaga natomiast stałego wsparcia finansowego. W dzisiejszej rzeczywistości gospodarczej i politycznej dla samorządów to prawdziwe wyzwanie, bo resort kultury swoje wsparcie dla samorządów oraz samorządowych instytucji kultury ograniczył. Skorzystanie z ministerialnego dofinansowania ma charakter losowy i czasem nawet uznane przedsięwzięcia nie mogą liczyć na wnioskowane wsparcie. Dziś zdecydowana większość środków przeznaczonych na wsparcie kultury pochodzi właśnie od samorządów. Zarządzanie instytucjami kultury wymaga dziś kompetencji menadżerskich. Dyrektor nie tylko musi zadbać o dobry program działania, ale także potrzebuje szerokiej kompetencji związanych z zarządzaniem projektami unijnymi. Zarząd Województwa Świętokrzyskiego szczególnie zaznaczył w swojej strategii wsparcie dla tego sektora. Wykorzystując potencjał endogeniczny i kulturowy regionu przygotowanych zostało blisko 60 projektów o charakterze ponadregionalnym, regionalnym i lokalnym. Projekty te finansowane są z Unii Europejskiej, budżetu województwa i samorządów. Wartość tych inwestycji to blisko 300 milionów złotych. - Ochrona zarówno tych materialnych, jak i niematerialnych dóbr kultury, czyli naszego dziedzictwa narodowego, które są źródłem tożsamości narodowej i regionalnej, jest zadaniem wszystkich samorządów - mówi Adam

Trudne relacje polsko-żydowskie w sztuce teatralnej „1946”.

Europejskie Centrum Bajki w Pacanowie powstało dzięki unijnym funduszom.

Jarubas, marszałek województwa świętokrzyskiego. - Bo poprzez sięganie do tradycji ludowej, pobudzanie lokalnej aktywności, otwartość na nowatorskie projekty czy wspieranie talentów umacniamy poczucie tożsamości lokalnej, regionalnej i narodowej.

W ramach dużego projektu rewitalizacji zabytków, przystosowania ich do ruchu turystycznego w Szydłowie prowadzone są prace renowacyjne skarbczyka, synagogi, sali rycerskiej a w Muzeum Regionalnym powstają multimedialne ekspozycje. - Dzięki tym inwestycjom za rok będzie można korzystać tam z zupełnie innej przestrzeni kulturalnej i turystycznej - twierdzi **Jacek Kowalczyk**, dyrektor Departamentu Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

W sandomierskim ratuszu powstanie stała, multimedialna wystawa dotycząca historii miasta, będzie to rekonstrukcja dawnego wyglądu królewskiego grodu. W klasztorze na kieleckiej Karczówce trwają prace nad przystosowaniem tego obiektu dla potrzeb wydarzeń kulturalnych. Mocne wsparcie otrzymali także właściciele zespołu pałacowego w Kurozwękach a wartość prac rewitalizacyjnych przekroczy 10 mln złotych. - Do tej pory inwestowali tam głównie własne pieniądze. Obiekt obok funkcji turystycznej, pełni również ważną rolę kulturotwórczą - mówi Jacek Kowalczyk. Dzięki tym pieniądzom cały pałac odzyska dawny wygląd. Środki na rozbudowę Teatru Kubuś otrzymała także miasto Kielce.

Powstaje Ostrowiecki Browar Kultury - będzie to połączenie nowoczesnej biblioteki, centrum kultury i BWA pod jednym szyldem. - Dla miasta to najważniejsza i najbardziej prestiżowa inwestycja ze względu na skalę, zakres i koszty. 18 mln złotych z unijnych funduszy pozwoli na przywrócenie świetności dawnego browaru rodziny Saskich - mówi prezydent Ostrowca Świętokrzyskiego **Jarosław Górczyński** - Już wkrótce obiekt ten stanie się największym w regionie centrum kultury, ale także miejscem działalności dla różnych podmiotów kulturotwórczych. Ostrowczanie będą mieć tutaj szansę rozwoju swoich pasji i zainteresowań. Najważniejsze, że Browar znów będzie tętnić życiem.

Muzeum XXI wieku

- Wiślica to jeden z najważniejszych naszych projektów, wart ponad 20 mln złotych o zasięgu ponadregionalnym. Wiślickie zabytki przez lata były niedoinwestowane, gmina miała poważne problemy z realizacją podstawowych prac konserwatorskich. Na przykład najcenniejszy zabytek, czyli Płyta Orantów nie miał profesjonalnego oświetlenia. Żeby samorząd województwa mógł przejąć to muzeum, musieliśmy stoczyć prawdziwą bitwę. Dziś Wiślica jest oddziałem Muzeum Narodowego w Kielcach ze sporym zastrzykiem finansowym i perspektywą rozbudowy. Chcemy, żeby była to nowoczesna placówka na miarę XXI wieku - zapowiada dyrektor Kowalczyk.

Dziś nie wystarczą ekspozycje w gablotach, a odwiedzający nie założą

Browar Saskich w Ostrowcu za unijne pieniądze przechodzi metamorfozę.

Smaki Jesieni 2018 - pokaz tradycyjnego kiszenia kapusty.

kapci. Wszystko musi być dostępne i na wyciągnięcie ręki. Dlatego najnowsze zdobycze techniki wykorzystywane są do historycznych prezentacji.

Kultura i turystyka idą w parze

Wiele inwestycji z dziedziny kultury służy równocześnie rozwojowi turystyki. W wielu miejscach to goście z zewnątrz są głównymi odbiorcami oferty kulturalnej. Takim przykładem może być Szlak Kultury Benedyktyńskiej, który powstaje wokół Świętego Krzyża. Projekt bazuje na atrakcjach czterech gmin: Bielin, Pawłowa, Łągowa i Bodzentyna. - Kolejnym przykładem takiej inwestycji jest utworzenie w Nowej Słupi Parku Dziedzictwa Gór Świętokrzyskich. W ramach tego projektu zagospodarowana zostanie przestrzeń obok dymarek, powstanie sala widowiskowa, w miejscu starego budynku z lat 60-tych powstanie nowe muzeum starożytnego hutnictwa. Dzięki temu, że te miejsca będą mogły „żyć” cały rok, szacujemy, że Nowa Słupia stanie się stolicą Gór Świętokrzyskich odwiedzanych przez około 300 tysięcy osób rocznie - mówi Jacek Kowalczyk.

Park Dziedzictwa Gór Świętokrzyskich również będzie łączył nowoczesność z tradycją. - Nie chcemy pójść jedynie w prezentacje multimedialne, choć oczywiście takie będą. Chcemy wykorzystać tradycyjne metody wizualizacji, dlatego planujemy stworzenie teatralnej, baśniowej scenografii dotyczącej legend świętokrzyskich. Do tego ścieżka edukacyjna, sala kinowa, restauracja i sklep z pamiątkami - mówi Piotr

Sepiolo, dyrektor Centrum Dziedzictwa Gór Świętokrzyskich.

Szorstka współpraca z Ministerstwem Kultury

Kultura jest tą dziedziną, która wymaga stałego wsparcia finansowego, dlatego organizatorzy ważnych dla regionu wydarzeń artystycznych i kulturalnych zawsze mogą liczyć na samorząd województwa świętokrzyskiego.

- Ale największe pieniądze na tego typu działalność są w Ministerstwie Kultury. Niestety, od kilku lat nie ma jasnych kryteriów wyboru projektów, które mogą liczyć na wsparcie z budżetu państwa - mówi Jacek Kowalczyk. Nie wiadomo czy uznane wydarzenia będą mogły być kontynuowane.

Dlatego już dwukrotnie Europejskie Centrum Bajki w Pacanowie nie otrzymało dofinansowania na Międzynarodowy Festiwal Kultury Dziecięcej, imprezy organizowanej od 16 lat, która gromadzi 30-tysięczną publiczność, a na scenie występuje około pół tysiąca wykonawców. - Dla mnie największym wyzwaniem w takiej sytuacji jest brak informacji. Do końca nie wiem, czy pieniądze będą, czy nie, a przecież taka impreza wymaga wielomiesięcznych przygotowań. Mimo odwołania od decyzji ministerstwa o nieprzyznaniu dotacji, nie otrzymałam odpowiedzi, ale po 12 dniach od zakończenia imprezy wpłynęło na konto ECB 70 tysięcy zł, prawie o połowę mniej niż wnioskowałam, bez żadnego komentarza - mówi **Karolina Kępczyk**, dyrektor Europejskiego Centrum Bajki w Pacanowie.

Renata Chrobot

Z miłością i pasją do ludzi

Od lat propaguje profilaktykę badań mammograficznych i cytologicznych. 3 października uhonorowana została statuetką Świętokrzyskiego Anioła Dobroci przyznawaną przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego

Bogusława Majcherczak - społeczniczka, inicjatorka Marszu Różowej Wstążeczki w Busku-Zdroju - prywatnie matka i babcia, działa głównie na rzecz kobiet i dzieci. Jest organizatorką balów dobroczynnych, wyjazdów dzieci z powiatu buskiego na letni i zimowy wypoczynek oraz badań profilaktycznych dla kobiet z Ponia.

Magnolie z imionami

Na początku października ulicami Buska-Zdroju przeszedł kolejny, siódmy już Marsz Różowej Wstążeczki. Z roku na rok wydarzenie cieszy się coraz większym zainteresowaniem wśród mieszkanki Buska i okolicznych miejscowości. Rośnie również liczba badających się kobiet w wieku od 50 do 69 lat. - W powiecie buskim, w tym roku, jest to już prawie 44 procent. Mam nadzieję, że już niebawem przekroczymy te magiczne 50, wtedy będziemy mogli mówić o dużym sukcesie naszych akcji. Między innymi temu ma służyć nasz marsz, który przypomina o konieczności badań - tłumaczy **Bogusława Majcherczak**, inicjatorka marszu. - Wiem, jak bardzo ważna jest profilaktyka, zdaję sobie sprawę, jak ogromne zaniedbania w tej kwestii mamy w naszym społeczeństwie, dużo czytam, śledzę statystyki. Zdrowie kobiety to nieodłączny element zdrowia rodziny. Życie jest najważniejsze. By cieszyć się nim jak najdłużej, musimy się regularnie badać i nie bać się lekarzy - podkreśla.

W latach 2004-2010 z organizowanych przez Bogusławę Majcherczak wyjazdów do Świętokrzyskiego Centrum Onkologii w Kielcach skorzystało ok. 5,5 tys. kobiet z powiatu buskiego, pińczowskiego i kazimierskiego. - Z każdej wsi czy miasta zabierałyśmy kobiety po 50 roku życia na badania mammograficzne, później również na cytologiczne. Namawiałam je różnymi sposobami, z pomocą sołtysów, księży, strażaków. Wówczas procent badających się kobiet w naszych gmi-

nach był na poziomie 9-11 procent, co w porównaniu z Zachodem, gdzie sięgał on 70-80 procent, było skandalicznie niskim wskaźnikiem. Tak zrodził się pomysł, aby nasze kobiety mobilizować do badań. Organizowałam busa, który podjeżdżał niemal pod same drzwi. Wyniki też docierały na miejsce. Teraz kobiet już nie trzeba wozić, mammbus przyjeżdża do poszczególnych miejscowości. Wyniki są lepsze - 35-48 procent, ale to jeszcze za mało. Wciąż ważne jest oddziaływanie na świadomość kobiety i jedną z form tego typu działań jest marsz. Coraz więcej kobiet przychodzi, solidaryzuje się z tą ideą.

Uczestniczki buskiego Marszu Różowej Wstążeczki co roku, na pamiątkę spotkania, sadzą dwie magnolie. - Są piękne i delikatne, to symbol kobiecości. Każda otrzymuje imię kobiety, które nosi najwięcej pań biorących udział w danym pochodzie. W tym roku były to Alfreda i Henryka. W sumie mamy ich już 14 - mówi.

Rowerki marzeń

Zaczynała od pracy nauczyciela w Liceum Ekonomicznym w Busku-Zdroju, gdzie angażowała się w sprawy młodzieży. Była radną Rady Miasta i Gminy oraz radną i przewodniczącą Rady Powiatu w Busku-Zdroju. Przez blisko 2 lata przewodniczyła akcji „Mam haka na raka” propagującej ideę badań profilaktycznych. Założyła Stowarzyszenie „Pokolenia” integrujące lokalne środowisko. Od siedmiu lat przewodniczy Stowarzyszeniu „Razem Dzieciom”, którego członkowie organizują dobroczynne bale, a dochód z nich przeznaczony jest na wypoczynek letni i zimowy dla dzieci. Do tej pory z wyjazdów skorzystało około tysiąca dzieci. - Kiedy zorganizowaliśmy pierwszy bal dobroczynny, za zebrane wówczas pieniądze na letni wypoczynek pojechała zaledwie garstka dzieci. Od pięciu lat w ramach projektu „Lato” co roku na wypoczynek wyjeżdża ok. 90 dzieci - mówi Bogusława

Bogusława Majcherczak, za działalność społeczną otrzymała tytuł „Buskowskianin Roku 2017”.

Majcherczak. - Bale dają nam podwaliny do realizacji zadań stowarzyszenia. Potrzebna jest ta przysłówkowa złotówka, którą możemy pomnożyć. Mamy wspaniałych sponsorów i darczyńców, którzy pomagają nam, mimo że nie biorą udziału w samym balu. Dary na licytację otrzymujemy m.in. od marszałka województwa Adama Jarubasa.

Stowarzyszenie realizuje projekt „Poznaj swój kraj”, w ramach którego organizuje wyjazdy pokoleniowe. W ubiegłym roku wzięło w nich udział 508 osób, a łącznie od 2013 r. 1346 osób. - W pewnym momencie pomyślałam, aby nie organizować wyjazdów tylko dla dzieci ale, aby do dziecka mógł dołączyć rodzic albo dziadek, tak powstał projekt „Od wnuczka do dziadka”. W tym roku zorganizowaliśmy aż siedem wycieczek. Poznaliśmy piękne miejsca świętokrzyskiego, a potem ruszamy coraz dalej w Polskę - mówi.

Z inicjatywy Stowarzyszenia „Razem Dzieciom” w Busku-Zdroju działa bezpłatna wypożyczalnia trójko-

wych rowerów dla osób niepełnosprawnych. Stowarzyszenie prowadzi ją przy wsparciu Polskiego Czerwonego Krzyża i Fundacji EcoTextil. Do dyspozycji osób potrzebujących pozostaje pięć rowerów. Dwa duże, dwa średnie i jeden mały. - W ostatnich latach do młodych mieszkańców gminy trafiło na stałe 16 trójkołowych rowerów, ale zapotrzebowanie na tę formę pomocy jest duże, dlatego zdecydowaliśmy otworzyć wypożyczalnię - tłumaczy Bogusława Majcherczak. Jej siedziba mieści w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Niepełnosprawnych Ruchowo, obok szpitala „Górka”. Rowery można wypożyczyć i rezerwować telefonicznie. - Gdy po raz pierwszy przekazywaliśmy dzieciom rowerki dopasowane do ich potrzeb, rodzice podkreślali, że spełniają się ich marzenia, stąd wzięła się nazwa projektu „Rowerki marzeń” - dodaje.

Alic i Blessing

Rok 2017 był dla Bogusławy Majcherczak szczególnie intensywny. Stowarzyszenie, któremu przewodniczy, uruchomiło program stypendialny dla dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej artystycznie i sportowo, w ramach którego przyznano jedenaście stypendiów. Przeprowadzono zbiórki darów, które przekazywane są na Ukrainę do parafii Przemyślany i do miasta Żółkiew, a także zbiórki mebli i przedmiotów domowego użytku dla rodzin potrzebujących. Najnowszym projektem Stowarzyszenia jest „Adopcja dzieci” realizowana przy współpracy z Fundacją Kasisi Szymona Hołowni. Stowarzyszenie „Razem Dzieciom” zaadoptowało już czwórkę dzieci z Zambii. - W Polsce utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczej kosztuje ponad 4 tysiące zł, w Afryce jest to zaledwie 50 zł. To tak niewiele - mówi Bogusława Majcherczak. - Kiedy rok temu przed Bożym Narodzeniem, znajomy opowiedział mi o małżeństwie, które adoptowało dziecko w Afryce, zrodził

się kolejny pomysł na pomoc. Wkrótce nawiązaliśmy współpracę z Fundacją Kasisi i w ten sposób nasze stowarzyszenie zaadoptowało dwójkę dzieci z Zambii: Alicę i Blessing. Z czasem znalazły się kolejne osoby chętne do wsparcia adopcji, ostatnią zgłosiła się na początku października podczas gali Anioła Dobroci w Kielcach. - Zdarza się, że to co robimy narażone jest na krytykę. Mimo to staram się wykonywać swoją pracę najlepiej jak potrafię, a ludzi, którymi się otaczam, dzielnie wspierają mnie w moich pomysłach i planach - mówi. - W stowarzyszeniu aktywnie działa Bożena Mierzwa, nasz sekretarz, a także Karolina Kępczyk, dyrektor Europejskiego Centrum Bajki w Pacanowie. Pomaga nam Tadeusz Ura, przyjaciel z Towarzystwa Miłośników Buska-Zdroju, który uwiecznia na zdjęciach wszystkie nasze działania, spotkania i wyjazdy - zaznacza.

Stowarzyszenie „Razem Dzieciom” wciąż ma nowe plany i kierunki działań na rzecz dzieci, wychodząc naprzeciw ich potrzebom i realizując ich marzenia. - Pomagamy dzieciom, które tego potrzebują, ale również ich rodzinom. Pomysły rodzą się same z przypadkowych rozmów, obserwacji, słuchania innych ludzi. Nie robimy wielkich rzeczy, robimy małe, ale z miłością i zaangażowaniem - podkreśla Bogusława Majcherczak. - Nie liczę godzin czy dni poświęconych na pomoc innym. Moja energia, moje doświadczenie, mój czas to najlepsze, co mogę z siebie dać. Największą zapłatą za ten czas jest uśmiech dziecka, czy zyczajnie słowo dziękuję.

W 2018 roku Bogusława Majcherczak za działalność społeczną otrzymała tytuł „Buskowskianina Roku 2017”, została również „Świętokrzyskim Aniołem Dobroci” - laureatem nagrody przyznawanej przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach za bezinteresowną pomoc i poświęcenie na rzecz osób potrzebujących. **Monika Warelis**

Marsz Różowej Wstążeczki propaguje profilaktykę badań mammograficznych i cytologicznych.

Finał I Świętokrzyskiego Festiwalu Seniorów za nami!

Wspaniała atmosfera i świetna zabawa towarzyszyły finałowi I Świętokrzyskiego Festiwalu Seniorów, który odbył się w Wojewódzkim Domu Kultury w Kielcach. Poznaliśmy zwycięzców w czterech kategoriach artystycznych: muzyka, teatr lub kabaret, taniec i literatura. Publiczność zachwycił koncert Wojciecha Gąssowskiego.

Organizatorem Festiwalu było Biuro Komunikacji Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

- Dzisiaj z pewnością udało się nam obalić stereotyp, że seniorzy to osoby smutne, przygnębione, pozamykane w domach. Finałisti festiwalu pokazali wspaniałą energię i olbrzymi potencjał. Niewątpliwie warto było spotkać się tutaj i na eliminacjach regionalnych, aby wesprzeć seniorów w realizacji ich pasji - mówił marszałek województwa **Adam Jarubas**.

- Dziękuję Państwu, że jesteście tutaj, że przyjechaliście z różnych stron i środowisk pokazując jak można wypełnić swoją życiową przestrzeń, mając już za sobą aktywność zawodową. Gratuluję niezwyklej energii - dodał **Piotr Żołądek**, członek Zarządu Województwa.

Wydarzenie odbyło się w ramach obchodów 20-lecia województwa świętokrzyskiego. Z tej okazji **Bogusława Wypych**, radna Sejmiku Województwa i **Piotr Żołądek**, członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego wręczyli dziesięć jubileuszowych medali osobom i instytucjom integrującym środowisko seniorów na szego regionu.

Wśród wyróżnionych znaleźli się:

Marcin Wójcik - kierownik dwóch kieleckich klubów seniora przy ul. Miodowej i Jana Nowaka Jeziorańskiego.

Kazimierz Grzyb - były przewodniczący Starachowickiej Rady Seniorów, inicjator m.in. utworzenia Domu Dziennego Pobytu „Senior Wigor”.

Bożena Fijałkowska - liderka zespołu „Pasjonata”, od lat zaangażowana w życie artystyczne kieleckich seniorów.

Maria Skrzyńska - przewodnicząca Oddziałowej Sekcji Emerytów i Rencistów ZNP w Bielniech.

Piotr Chałupka - kierownik dwóch kieleckich Klubów Seniora: przy ul. S. Kostki i Żeromskiego.

Wacław Pejas - jeden z założycieli klubu seniora w Mroczkowie, którego jest przewodniczącym.

Tadeusz Wesołowski - założyciel Jędrzejowskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Władysław Blicharski - prezes Zarządu Powiatowego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Jędrzejowie.

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Ostrowcu Świętokrzyskim - w imieniu zarządu medal odebrała wiceprezes **Jadwiga Myślińska**.

Świętokrzyski Okręg Związku Nauczycielstwa Polskiego - Sekcja Emerytów i Rencistów - medal odebrała przewodnicząca **Marianna Szymkiewicz**.

Po wysłuchaniu i obejrzeniu występów wszystkich uczestników finału

festiwalu Komisja Konkursowa w składzie: **Marek Fijałkowski**, **Lech Sulimierski**, **Aleksandra Kwapisz**, **Jolanna Litwin** i **Jarosław Machnicki** wyłoniła zwycięzców w kategorii: muzyka, taniec, formy kabaretowe lub teatralne.

Kategoria Taniec

I miejsce - Zespół Taneczny UTEWIANKI reprezentujący Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim.

II miejsce - Zespół Tutti Frutti zgłoszony przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Kielcach.

III miejsce - Talentowa Grupa Taneczno-Sportowa reprezentująca Stowarzyszenie Inicjatyw Twórczych Talent działające przy Staszowskim Ośrodku Kultury.

Wyróżnienie - Zespół The Fifty Five działający przy Skarżyskim Uniwersytecie III Wieku.

Kategoria Kabaret/Teatr

I miejsce - Kabaret Czerstwe Babki i Pierniki reprezentujący Stowarzyszenie Inicjatyw Twórczych Talent działające przy Staszowskim Ośrodku Kultury.

II miejsce - Kabaret Takie Babki reprezentujący Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku „Aktywni” w Końskich.

III miejsce - Henryka Jaszewska reprezentująca Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Wyróżnienia - Stowarzyszenie Klub Seniora Złote Lata z Kostomłotów II, **Kabaret „Co wy na to”** reprezentujący Stowarzyszenie Osiedlowy Klub Aktywnych Seniorów w Ostrowcu Świętokrzyskim, **Grupa Metamorfoza** z Klubu Seniora Malwa w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Kategoria Muzyka

I miejsce - Chór Seniora Niezastąpieni z Włoszczowy.

II miejsce - Konstancja Galera z Kielc.

III miejsce - Lech Adam Skawiński z Kielc.

Wyróżnienia: Halina Staniszew z Pińczowa, **Anna Tchórzewska** ze Skarżyska-Kamiennej, **Zespół Pasjonutki** reprezentujący Klub Wojskowy Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach, **Barbara Zawodnik** z Jędrzejowa.

Kategoria Wiersze i Literatura

I miejsce - Zdzisław Purchała, reprezentujący Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Radków.

II miejsce - Tadeusz Lisicki, reprezentujący Klub Seniora 50+ ze Stąporkowa.

III miejsce - Barbara Trzeszkowska-Dzwonek i **Marianna Świeca** z Gminnej Rady Seniora w Jędrzejowie.

Wyróżnienie - Edwarda Sawicka, reprezentująca Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Busku-Zdroju.

Wydarzenie uświetnił koncert **Wojciecha Gąssowskiego**.

Redakcja

Prawie 600 osób uczestniczyło w gali finałowej I Świętokrzyskiego Festiwalu Seniorów w WDK w Kielcach.

Medalami z okazji 20-lecia województwa uhonorowane zostały osoby i instytucje integrujące środowisko seniorów.

- Pokazujecie, jak można wypełnić swoją życiową przestrzeń - mówili **Piotr Żołądek** i **Bogusława Wypych**.

Seniorzy zachwycili publiczność nie tylko pięknymi występami ale również barwnymi strojami.

W kategorii muzyka pierwsze miejsce zajął Chór Niezastąpieni z Włoszczowy.

Zespół Seniorzy z Czarnocina **Renata Antos**, dyrektor CKZiU w Morawicy nagrodziła za patriotyczny charakter pieśni.

Wydarzenie uświetnił koncert **Wojciecha Gąssowskiego**, który zaśpiewał swoje największe przeboje.

Seniorzy chętnie korzystali z badań i porad zdrowotnych na stoisku Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Kielcach.

